

MYLLRET I DEN GAMLA SKOGEN

En urskog eller gammelskog har växt upp av sig själv och skapar sin egen ordning. Träd får bli urgamla och när de dör trillar de omkull, ibland huller om buller. Så såg skogarna ut innan vi människor började bruka dem. Många djur och växter kan bara överleva i gammelskog.

GAMMELSKOGSARTER I HAMRA

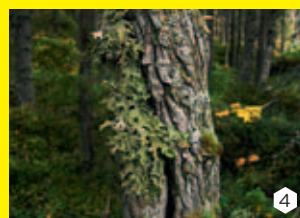
1

2

3

4

5

6

För några hundra år sedan fanns det nästan bara gammal skog i norra Sverige. Många arter är anpassade för att leva i gamla och döda träd, och har svårt att klara sig i dagens brukade skogslandskap.

1. Slaguggla
2. Vedtrappmossa
3. Knärot - orkidé och fridlyst
4. Lunglav
5. Doftticka
6. Skrovlig flatbagge

SVERIGES NATIONALPARKER

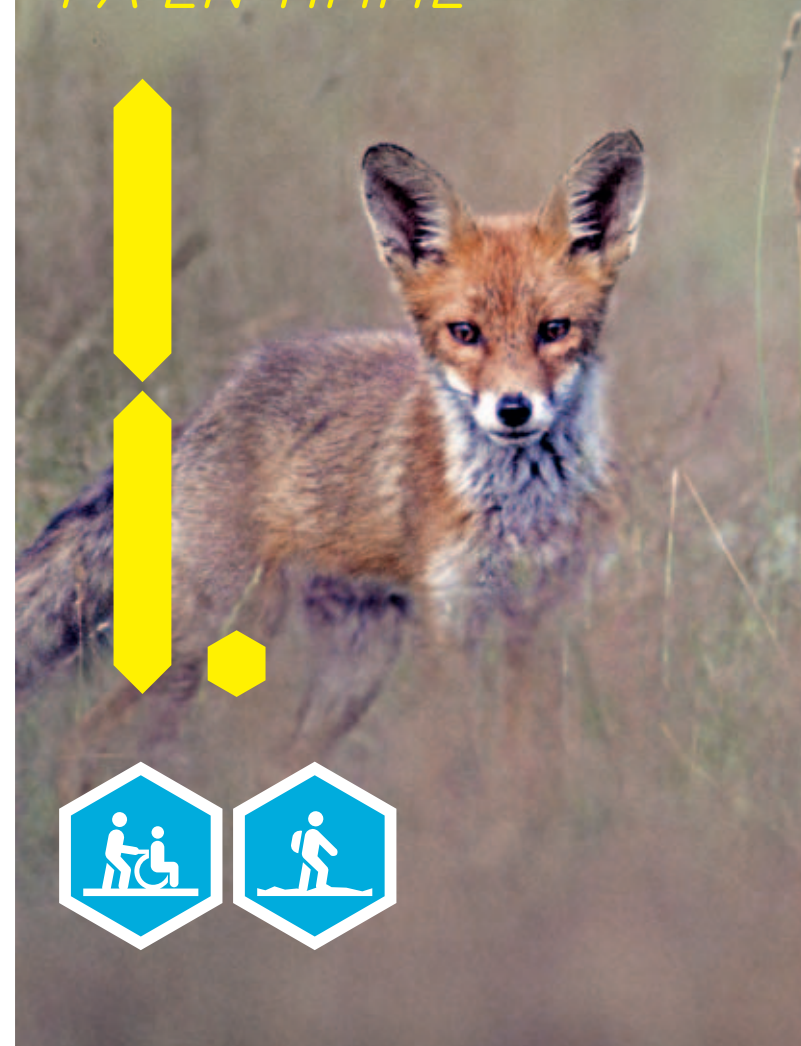
1. ABISKO - Lättillgänglig fjälldal med en ovanligt rik flora.
2. GARPHYTTAN - Äldre odlingslandskap där både hasselmus och nötkräka fått en fristad.
3. GOTSKA SANDÖN - Unik och sällsamt vacker ö med milsvida sandstränder.
4. HAMRA - En sällsynt helhet av naturliga skogar, myrar och vattendrag.
5. PIELJEKAISE - Vidsträckt orörda fjällbjörkskog.
6. SAREK - Storslagen och krävande vildmark i ett unikt fjälllandskap.
7. STORA SJÖFALLET - Mäktiga fjälltoppar, glaciärer och tallurskog.
8. SÄNFJÄLLET - Lågfjäll och naturskog med gott om björn.
9. ÄNGSÖ - Genuint odlingslandskap med betesdjur och slätter.
10. DALBY SÖDERSKOG - Lummig lövskogslund på den skånska slätten.
11. VADVETJÄKKA - Sveriges nordligaste nationalpark är ett fjäll med djupa grottor.

12. BLÅ JUNGFRUN - Sägenomspunnen ö med släta berghällar, ädellövskog och vacker utsikt.
13. NORRA KVILL - En av få urskogsartade skogar i södra Sverige.
14. TÖFSINGDALEN - Dalgång med tallurskog, blockmarker och forfarande vatten.
15. MUDDUS - De stora myrarnas och urskogarnas land.
16. PADJELANTA - Böljande fjällhedar och stora sjöar långt från närmaste väg.
17. STORE MOSSE - Det största svenska myrområdet söder om Lappland.
18. TIVEDEN - Skogslandskap med vildmarkskänsla.
19. SKULESKOGEN - Kust med storslagna utsikter och världens snabbaste landhöjning.
20. STENSHUVUD - Kustberg, ädellövskog, inbjudande hedar och stränder.
21. BJÖRNLANDET - Berg, stup och storskog med spår av forna tiders bränder.
22. DJURÖ - Skärgårdslandskap i Västeuropas största insjö.
23. TYRESTA - Orörd storskog strax söder om Stockholm.
24. HAPARANDA SKÄRGÅRD - Skärgårdslandskap med långgrunda sandstränder.
25. TRESTICKLAN - Väglös ödemark med milsvida utsikter från tallklädda bergsryggar.
26. FÄRNEBOFJÄRDEN - Mosaik av lövrika skogar och vatten vid nedre Dalälven.
27. SÖDERÅSEN - Lövskogar, rasbranter, strömmande vattendrag och ett rikt växt och djurliv.
28. FULUFJÄLLET - Här vid Sveriges högsta vattenfall möter urskogen fjället som är vitt av lav.
29. KOSTERHAVET - Artrikt havs- och skärgårdsområde med landets enda korallrev.

naturvardsverket.se
Ansvarig för Sveriges nationalparker.

HAMRA NATIONALPARK UPPTÄCK URSKOGEN PÅ EN TIMME

VÄLKOMMEN TILL DEN ÄLDSTA DELEN AV HAMRA NATIONALPARK!

Just hit kom riksdagens utsända 1909 på jakt efter en urskog som skulle bevaras för eftervärlden, som nationalpark. Vid den tiden var nästan all skog här omkring urgammal och lavskäggig. Så varför valde han det här området? Delvis för att det ligger som en egen ö, omgiven av sjö och myr. Den här ön har blivit mer och mer speciell, i takt med att skogarna runtom har förändrats av skogsbruk.

1 UTSIKTSPATS VID SVANSJÖN
Här kan du slå dig ner för att vila benen och få överblick över sjöns historia och invånare.

2 GAMLA NATIONALPARKEN
Gränsen för den ursprungliga nationalparken markeras med den gamla entréportalen från 1960-talet. Här finns en bänk och från den kan du beskåda den karaktäristiska skogssiluetten.

• **URSKOGLINGAN (·)**
2 eller 3 kilometer

Urskogslingan tar dig rakt in i urskogen, med den spretiga horisonten, de grova gammelträden, de ihåliga silverfurorna och den speciella djur- och växtvärlden. De första 500 metrarna till utsiktsplatsen vid Svansjön är tillgänglighetsanpassad med en bred träspång.

SLÄTTERMYR

Förr slog folk med lie på många av myrarna i nationalparken för att få vinterhö åt djuren. Här syns det på att den är plan och gräsbevuxen.

BRANDLJUD

Efter en skogsbrand kan träden få ärr i barken som kallas brandljud. Här kan du se en tall med en sådan avlång öppning i barken vid foten av trädet.

LAVSKRIKA

Lavskrikan är typisk för gammelskogen eftersom den helst inte rör sig över öppna ytor. Sitt namn har den fått eftersom den gömmer matförråd i hävror av lav.

STRANDLUMMER

Vid Svansjöns stränder växer strandlummern, krypande och ljusgrön. Den behöver regelbundna översvämningar och har blivit sällsynt i Sverige på grund av vattenkraftsreglering och övergödning.

BJÖRN

Hamra nationalpark tillhör Sveriges björntätaste marker, men väldigt få besökare får se någon björn. Om du vill undvika ett möte så se till att du hörs, genom att till exempel prata eller gnola lite då och då.

RUNDSILESHÅR

Silleshårets röda små bladrosetter har både känsel och rörelseförmåga. Med dem fångar sileshären insekter som de smälter och äter upp och klarar därmed att växa på näringsfattiga myrmarker.

HUVUDENTRÉN

VINDFÄLLE

I november 2001 svepte orkanvindar in över Hamra och på ett kort ögonblick låg stammar huller om bullar som i en bred gata.

HÅNGLAVAR

Hänglavarna ringlar sig ner som trådar från trädens grenar. Allt de begär är ren luft och gott om tid. På ett år växer hänglavarna inte mer än en centimeter. Meterlånga hänglavarna har alltså hängt där de hänger i kanske ett sekel.

NÄCKROSTJÄRN

Idyllisk tjärn omgiven av urskog. Ofta spegelblank. Här växer också silleshår.

HÅLBJUGGANDE FÅGLAR

Skogens ihåliga träd och stammar med murkande ved gynnar fåglar som bor i håligheter som hackspettar, ugglor och mesar som talltita, tofsmes och svartmes (bild ovan).

TECKENFÖRKLARING

- URSKOG OCH NATURSKOG
- SANKMARK, MYR
- SJÖAR OCH VATTENDRAG
- MÅLPUNKT
- HAMRALEDEN 10 KM (·)
- MYRSLINGAN 2,5 KM (·)

KONTAKT

www.hamranationalpark.se
gavleborg@lansstyrelsen.se

Telefon: 026-17 10 00
www.lansstyrelsen.se